

Проектът е финансиран от
Програма "Култура" на Столична община.

ЕМА

ЕДИН ПРЕКРАСЕН ДЕН

• разказване
• четене
Помогни ми да се справя сам.

книгата »

“Ема. Един прекрасен ден”: Четенето като споделяне

Деца преминават през различни фази, за да се превърнат в компетентни читатели. За разлика от устната реч, която се усвоява в процеса на общуване, овладяването на писмената зависи както от примера възрастни, така и от адекватни стратегии за ограмотяване.

„Ема. Един прекрасен ден“ е подходящо четиво за деца, които се намират в първата или втората фаза на развитие на четенето, както и за малчугани със затруднения в четенето и писането. Родителите, които искат да научат повече за по-късните фази на развитието на четенето, могат да прочетат повече по темата в този документ.

В първата фаза, която започва още от бебешка възраст и трае до към 4-5 години, децата развиват постепенно интерес към книгите и осъзнават, че писмената реч има собствено значение. Тук ролята на родителите е ключова. Към края на този етап устната реч на децата постепенно достига ниво на разбиране и назоваване на причинно-следствени връзки: те успяват да формулират граматически по-сложни изречения. Научат се да разлистват книгите по-бавно, коментират илюстрациите, задават въпроси към прочетеното. Понякога научават цели епизоди от любима приказка и имитират четене. Тецата знаят и назовават някои букви (най-често първата буква на своето име и имената на своите близки). Способни са да запаметяват по-лесно стихчета и песни. Обикновено разпознават цялостно някои гуми като образи и имат интерес към символи (разпознават логото на определени продукти, напр. Lego).

Когато навлязат във втората фаза (5-7 годишна възраст), децата са способни да пресъздават основни сюжетни линии, както и да разсъждават за действията на героите. Справят се значително по-добре с дефиниране на функциите на даден предмет, могат да обяснят правилата на игра. Съотнасянето между звуковете и буквите се стабилизира, азбуката е овладяна. Децата са способни да напишат своето име, да прочетат някои лесни гуми (едносрични и двусрични гуми с лесна сричкова структура като „пате“, „коте“), макар и все още водещо да е не сегменталното, а образното възприемане на гумите. Децата успяват да назоват първия звук на гумите, както и да ги делят на срички. Повечето от тях осъзнават, че гумата „пеперуда“ е по-гълга от гумата „влак“ въпреки големината на реалните предмети. Писмената реч се осмисля като обект със собствени правила.

Затова още в тези начални фази е важно четенето да се превърне в споделяне. Историята за дневния режим на Ема развива не само буквалното разчитане на текста, а и редица познавателни умения (следене на историята, разказване по картинки, разпознаване на символи). Ако детето ви има специфични затруднения в четенето (дислексия) или друг вид развитиен проблем, свързан със забавяне в езиковото развитие, книгата ще ви улесни със своя четивен шрифт, подбран специално за деца с дислексия. Наличието на едно изречение на страница, съпроводено със симпатична изчистена илюстрация, не затормозява детето с излишество от гуми и прави прочитането на краткия текст обзрима задача. Пиктограмите дават визуална опора, но могат да бъдат и скривани, за да чете детето само текста. Илюстрациите са чудесно средство за разказване по картинки и разширяване на активния речник (действия, цветове, предлози) при деца със специфично езиково изоставане и деца, които изучават български като втори език.

Ето и няколко идеи как да използвате книгата в зависимост от фазата, в която се намира вашето дете.

- 1** „Ема. Един прекрасен ден“ е книга, която можете да разглеждате и разказвате на вашия малчуган още от съвсем ранна възраст и да развивате неговия активен и пасивен лексикален запас. Бихте могли да назовавате действията или детайли на картинките (кой с какво е облечен, каква коса има и пр.), както и да стимулирате осмислянето на пространствени отношения (кое/кой къде се намира, усвояване на предлози и наречия за място). Форматът на книгата и илюстрациите са особено удобни за целта.
- 2** Помогнете на детето да „чете“ с вас, като го мотивирате да обясни следващата илюстрация. Така развивате уменията му за предвиждане: следене, запаметяване и изграждане на очакване за това какво следва в текста. Тези способности са ключови за бъдещото четене с разбиране и критичното мислене, които са основни цели в развитието на писмената реч.
- 3** Редувайте се, като всеки чете по една страница. Коментирайте емоциите на Ема: кога изпитваме тези емоции, приятно или неприятно е дадено чувство. Подтикнете детето да нарисова ситуация, свързана с някое от тях. Разпознаването и говоренето за собствените чувства са важни за емоционалното развитие на детето.

- 4 Коментирайте любимите занимания на вашето дете! Можете да си изработите собствена книга с дневен режим, използвайки пиктограмите от речника в книгата или да си измислите собствени. Така стимулирате абстрактното мислене, боравенето със символи, осмислянето на времето и идеята за последователност.
- 5 Ако детето вече се намира във втора фаза от развитието на четенето и може да прочете или разпознава някои гуми от историята, дайте му възможност да ги прочете вместо вас!
- 6 В случай че детето започва да свързва системно звуковете в срички, обяснете му, че е важно да прочита гумите докрай, а не ги запомня наизуст или отгатва. Можете да закриете пиктограмите и да го стимулирате да чете без помощ. Краткият текст към всяка страница е обозрим и детето има усещането за успех дори след една страница.
- 7 След като сте се запознали с книгата, отворете на произволна страница, така че детето да не вижда илюстрацията към текста. Скрийте пиктограмите и оставете само изречението за четене. Можете да разиграте четенето като игра с точки. За всяка прочетена гума детето печели точка. За всяка гума, за която то има нужда от помощ, възрастният получава точка. Можете предварително да решите заедно до колко точки ще играте.
- 8 Ако имате пъзел с букви, може да сглобявате с него гуми към подбрани пиктограми.
- 9 Направете си кутия за трудни и кутия за лесни гуми, в които да складирате трудни и лесни за четене (или изговаряне) гуми. Напишете ги на малки листчета. Детето ще изпита истинско удоволствие, когато кутията за лесни гуми започне да се пълни. Разбира се, може да допълвате с гуми от други книги, които четете заедно.
- 10 Ако в процеса на четене попаднете на трудна гума, разделете я първо устно на срички с плякане, барабанене по масата или с крачки. По-късно се върнете към тази гума и дайте възможност на детето да я прочете отново.
- 11 Напишете на отделен лист някои от гумите или изреченията от книгата, като нарочно допускате грешки. Детето трябва да ги открие, като може да сравнява с оригиналния текст и за всяка редактирана грешка то да получава точка. За всяка пропусната грешка точката да е за вас.

Кое то и от тези занимания с книгата да започнете, винаги следете за сигнали на умора или липса на интерес и не оказвайте натиск. Четенето не трябва да се превръща в мъчение. То е общуване и удоволствие!

Диляна Лулчева - логопед и възрастов психолог